

διο Έκπαιδ. συστήματος. Οί Κυβερνήτες, οί βουλευ-
ταδες, οί παιδαγωγοί μας, οί καλοί πατριώτες, οί
κληθινά γραμματισμένοι καί κάθε Ρωμιός, ὅς τὸ
διαβάσῃ, ὅς τὸ ἐξετάσῃ καί ὅς πῃ τὴ γνώμη του.
Δὲ μὲ μέλλει, ἂν ὁ κόπος μου καί ἡ ἰδέα μου δὲν
πιάσῃ τόπο, μονάχα θά χαρῶ βλέποντας νὰ γενῇ
μιά διόρθωσι, ριζική, μιὰ καλὴ καί εὐλογημένη ἀρχή
ποῦ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν Ἀνάστασι καί τὴ Λευτερίαν
τῆς Πατρίδας.

(Στάλλο φύλλο τιμῶναι)

ΚΑΪΠΟΣ

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΑΛΗΘΙΝΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

Χρόνος κι ἀπάνου, ἀγαπητέ μου Νουμά, ποῦ
δὲ φάνηκα σὲς σιῆλες σου καί θά μὲ ξεχάσῃς—καί
μ' ὅλο σου τὸ δίκιο. Μὰ ἐγὼ ποῦ νὰ σὲ ξεχάσω!
Δὲν ξεχνιοῦνται ἔτσι εὐκολα οἱ καλοὶ φίλοι, καί—ἀλ-
λοῖμονο!—οἱ καλοὶ φίλοι εἶναι τόσο λιγοστοὶ ποῦ
ἀξίζει νὰν τοὺς φυλάει κανεὶς στὴ θύμησή του μὲ
στοργὴν ὅταν ποῦ φυλάει στὴ σέρα του ἕνα σπάνιο καί
διαλεχτὸ λουλούδι.

Ἐδῶ τιμῶναι ὁ πρόλογός μου. Βλέπεις, εἶπαι
ἀπαραίτητος κι αὐτός· μιὰ κ' εἴλεψα τόσον καιρὸ
ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη μου συντροφιά, ἔπρεπε τώρα,
ποῦ ξαναγυρίζω, νὰ δικαιολογήσω κάπως τὴν ἀπου-
σία μου, ἂν καί ξέρω τί θά μοῦ πῆς, πῶς ἴσαμε
τώρα τίποτα δὲν κατάφερα νὰ δικαιολογήσω, κι ὅλα,
μὲ τὸν τῆ χὰ πρόλόγό μου, τὰφήνω ἀδικιολόγητα.
Ἐλάττωμά μου κι αὐτὸ ὅταν τόσα ἄλλα, μπορεῖ καί
γυναικεία κοκκιναγρία, ἀφοῦ θέλω καί τὰ πιὸ ἀπλά
πράγματα—ἐπάρχει δὲ ἀπλούστερο ἀπὸ τὴν τεμπελιά·
—νὰν τὰ παρουσιάσω σκεπασμένα μὲ τὸ μαγνὰδι τοῦ
μυστηρίου.

Ἦθελα νὰ σοῦ πῶ πρῶτα πρῶτα τί μ' ἀνάγκ-
ασε νὰ ξαναγυρίσω στὸ σαλόνι σου. Γιατὶ μὴ θαρ-
ρεῖς, μὴν μου δὲν ἦρθα, κι οὔτε θάρχομουν—
ἀπὸ ντροπὴ, ἐννοεῖται. Μ' ἔφερε, ἡ κἀλλιο μ' ἔσπρω-
ξε σ' αὐτό, ἡ κ. Εἰρήνη Δεντρινῶν μὲ τὸ τελευταῖο
τῆς διηγηματάκι, τὸ «Πραχικὸ μυαλό». Τὸ διάβασα,
τὸ ξαναδιάβασα, τόμαθα, νὰ πῆς, ἀπὸξω, τὸ δηγῇ-

θηκα σὲ μιὰ δυνὸ φιληνάδες μου, τὸ ἀνάλυσαι, τὸ
κουβεντιάσαμε ὥρες κι ὥρες, τὸ θαμάσαμε, θυμη-
θήκαμε σὲ ποιὲς γνωστὲς μας ταιριάζει ὁ τύπος τῆς
π ρ α χ τ ι κ ῆς κόρης, καί σὲ ποιὸν γνωστὸν μας
νέονυς καλοστέκεται ὁ τύπος τοῦ ἀγαθοῦ κ' εὐκολό-
πιστου ἑραστοῦ, καί στὸ τέλος, ἀπάνου στὸ μεθῆσι μου
—μεθῆσι, παρακαλῶ, ὄχι ἀπὸ σπέρτα, μὰ ἀπὸ ψυ-
χικὸ ἀναγάλισμα—δὲ βάστηξα καί φώναξα·

— Μὰ δὲ γίνεται! Πρέπει νὰ πάω στὸ φίλο μου
τὸ Νουμά καί νὰν τοῦ τὰ πῶ!..

Καί νὰ ποῦ ἦρθα καί σοῦ τὰ λέω.

*

Θέλεις νὰ μ' ἀκούσεις; Θέλεις, δὲ θέλεις, τί θά
κάνεις; Ἡ εὐγένεια σοῦ τὸ ἐπιβάλλει, μιὰ κ' ἦρθα
στὸ σαλόνι σου. Δὲ φεύγω, κι οὔτε μπορεῖς νὰ μὲ
διώξεις. Εἶσαι δὲ καί τόσο καλός!..

Θά σοῦ μιλήσω λοιπὸ γιὰ τὴν κ. Δεντρινῶν. Δί-
χως περιττὰ λόγια, εἶναι ἡ π ρ ὠ τ η καί ἡ μ ὁ ν η
γυναικεία πέννα. Δὲν τὴ συγκρίνω μὲ τίς ἀντρίκειες
πέννες, ἂν κι ἀπὸ μιὰ τέτια σύγκριση δὲ θάβγαίνα
καθόλου ζημιωμένη. Τὴ συγκρίνω μονάχα μ' ὅσες
δικές μας καταγίνονται καί μὲ τὰ γράμματα καί μὰς
παρουσιάζονται κάθε τόσο εἴτε μὲ ὁρθὰ οἱς ἐφη-
μερίδες, εἴτε μὲ διηγήματα στὰ περιοδικά, εἴτε καί
μὲ βιβλία, νὰ μὰς ἀποδείξουν πῶς στὴν πατρίδα μας
οἱ γυναῖκες χειραφετηθήκανε, ἀφοῦ ἅμα πιάσουνε
στὰ χέρια τους τὴν πέννα νὰ γράφουν τίποτα, λησμο-
νοῦν πῶς εἶναι γυναῖκες καί βάζουν ὅλα τους τὰ
δυνατὰ νὰ μὰς ξεγέλασουν καί νὰ μὰς πείσουν πῶς
εἶναι ἄντρες κι αὐτές.

Μιὰ γυναῖκα ἐγὼ ἐγνώρισα ἴσαμε τώρα ποῦ καί
γράφοντας τὰ καταφέρει νὰ μένει γυναῖκα, καί αὐτὴ
εἶναι ἡ κ. Δεντρινῶν. Καί χωρὶς νὰν τὰ υπογράψῃ
τὰ ὁμορφα σκίτσα τους, κι ἀντρίκειο ψευτόνομα νὰ
βάλει ἀποκάτου. Ἀδύνατο, διαβάζοντάς τα θὰν τὰ
πῆς γραμμένα ἀπὸ γυναῖκα. Μεγάλο αὐτό, πολὺ
μεγάλο, ὅσο κι ἂ σ' ἔταν ἀπρόσεχτο καί λαφρόμυαλο
ἀναγνώστη φαίνεται εὐκολο καί δίχως τὴν παραμικρὴ
ἀξία.

Ὁ «κόσμος τοῦ σαλονιοῦ» ποῦ σὲ σειρὰ ἀληθι-
νῶν καί ζωικανῶν πορτραίτων ζουγραφίζει στὸ
«Νουμά», βρίσκεται μέσα μας, στὴ γυναικεία ψυχὴ.
Ὁ κάθε τύπος τῆς ἀπὸ κεῖ ἀνασέρεται, ἀπὸ τὴν
ἀκένωτη αὐτὴ δεξαμενὴ, γιὰτὶ μὴ μοῦ πῆτε πῶς ἡ
γυναικεία ψυχὴ ἀδειάζει ποτέ. Μέγα νύχτα νὰ τρα-
βᾷς ἀπ' αὐτήν, τέλος δὲ βρίσκεις, πάντα καί θάνα-
τάσεις, καί τὸ καί αὐτό, τὰπομηνάρι νὰ ποῦμε, εἰ-

να πολὺτιμο, ὅταν τὰ πρῶτα πρῶτα καθάρια καί
δροσερὰ νερὰ ποῦ τράβηξες.

Κοιτάχτε τὴ γυναῖκα στὸ «Πραχικὸ μυαλό». Κοιτάχτε τὴν στὸν «Τρελλόν», στὸ «Μὲ τὸ ἴδιο νόμι-
σμα», στὸν «Ἀσυνείδητο τύπο», στὸ «Συνείδημένο
τύπο», κοιτάχτε τὴν καλὰ καλὰ καί πῆτε μου, πα-
ρακαλῶ, σὲ ποιὸν ἀπ' αὐτοὺς, τοὺς τόσο διάφορους
τύπους, ἡ γυναῖκα δὲ ζουγραφίζεται δυνατὰ κι ἀλη-
θινά; Γιὰ σάτυρες τοῦ ψευτοκόσμου τοῦ σαλονιοῦ
μὰς τὰ παρουσιάζει τὰ διηγήματά τῆς ἡ κ. Δεντρινῶν,
μὰ ὅσο κι ἂν εἶναι σάτυρες, δὲν παύουνε νὰ εἶναι καί
πορτραῖτα ἀληθινὰ, φημισμένα ἀπὸ ἀληθινὸ καλλιτέ-
χνη. Καίτοι γνωστὸς μου ποῦ διαβάσει πολὺ καί
γράφει, γιὰ τὴν ὥρα, λίγο, μοῖλεγε πῶς τὰ σκίτσα
τῆς κ. Δεντρινῶν μποροῦνε νὰ βοηθήσουν πολὺ ἕναν
καλοσυνείδητο δραματογράφον ποῦ θά θελήσει νὰνε-
βάσει ἀληθινὴ γυναῖκα ἀπάνου στὴ σκηνή. Μεγάλο
λόγο εἶπε ὁ φίλος μου, μὰ θαρρῶ δὲν εἶναι καί τόσο
ἄδικος ὁ ἐνθουσιασμός του.

Ἡ δική μου γνώμη εἶναι πῶς τὰ σκίτσα λίγο
νὰ τραβηχτοῦν—καί μποροῦνε νὰ τραβηχτοῦν τόσο
εὐκολα—γίνονται τέλεια διηγήματα, καί μὲ πλοκή δὲ
ὅση θέλεις, ἀφοῦ τὸ καθένα τους ἀπ' αὐτὰ σοῦ δό-
νει μοταχὰ τὴν ἀρχὴ μιανῆς σπαραχτικῆς ἱστορίας,
μιανῆς τραγωδίας οωστῆς, ἂν τὸ καλοξετάσεις, καί
πῶς ἡ κ. Δεντρινῶν ἂ θελήσει καμιά μέρα ν' ἀπλώ-
σει τὴ δουλιὰ τῆς καί νὰ γράψῃ μυθιστόρημα, θάναί
ἡ πρώτη Ρωμιοπούλα ποῦ θά ζουγραφίσῃ πιστὰ
σὲ μυθιστόρημα τὴν ψυχὴ τῆς σύγχρονης Ἑλληνίδας.
Ἀξίζει στοὺς δλανθισμένους καί φημισμένους Κορ-
φούς, κοντὰ σὲ τὸς ἄλλα, κι αὐτὴ ἡ τιμὴ, νὰ γεν-
νήσουν τὴν πρώτη Ἑλληνίδα συγγραφέισσα.

*

Εἶπα πολλὰ—ἦ, σωστότερα, δὲν εἶπα τίποτα ἀπὸ
ὅσα μποροῦσα κ' ἔπρεπε νὰ πῶ—καί παύω. Ρή-
χοντας τώρα τὴν τελευταία ματιὰ στὰ καταμουντζου-
ρωμένα χερσόγραφα μου, ποῖν τὰ κίεσω στὸ φάκελ-
λο, βλέπω μὲ λύπη μου πῶς εἶχα δίκιο γράφοντας
παραπάνον δι' ὅλες οἱ Ἑλληνίδες, ἔξδν ἀπὸ τὴν κ.
Δεντρινῶν, γράφουμε ἀντρίκεια, ἀφοῦ κ' ἐγὼ, ὅσο
κι ἂν πάσκιω, δὲν τὰ κατάφερα στὸ γράμμα μου
αὐτὸ νὰ μείνω γυναῖκα, μὰ κατρακύλησα ἀκράτητα
στὴν ἀντρίκεια σοβαρότητα. Θεέ μου! Τί ἐλάττωμα
ἀνυπόφορο!..

Η ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ

στὸ παρκαπνο;..

— Σώπα, παιδί μου, μουρμούρισεν ἡ μητέρα,
σώπα κι' ὅλα θά διορθωθῶνε .. ὅλα θά γείνουνε ὅ-
πως πρῶτα.. καί τέλειωσις ἔτσι κοιτάζοντας δα-
κρυσμένη τὸν πατέρα ποῦ ἀπαθὺς ζακολούθαγε νὰ
διαβάσῃ.

Οἱ κλάψες μου σήκωσαν τ' ἀδέρφια μου στὸ πό-
δι· καί ξαφνιασμένα ἔτσι ἀπὸ τὸν ὕπν, ἦρθαν στὴν
τραπεζαρία, σταθήκανε πρῶτα στὴν πόρτα, κ' ὕστε-
ρα τρέξαν ἀπάνου στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας, κι'
ἀναβοήσανε σὲ κλάματα, βλέποντας ἐμὰς νὰ κλαῖμε.

— Κακόμοιρό μου, εἶπε ἡ μητέρα ἀγκαλιάζον-
τάς τα.

Τότες εἶδα τὸν πατέρα ποῦ κρυφά, κάτου ἀπὸ
τὰ πυκνά του φρύδια, ἐκοίταξε τὴν μητέρα, ἀπὸ τὰ
δύο παιδιὰ, καί κούνησε τὸ κεφάλι. Ἄφησε στερνὰ
τὸ διάβασμα, σηκώθηκε, πῆρε τὸ καπέλο του.

— Ποῦ πᾶς τέτοιαν ὥρα; εἶπε ροδισμένα ἡ μη-
τέρα.

— Ὅπου μὲ βγάλει ἡ μοίρα... ἀποκρίθηκε, γε-
λώνοντας τὸ γέλιο τοῦ, ποῦ μὰς ἐσκίζε στὰ δύο τὴν
καρδιά, ἕνα γέλιο παραξένο, ὅταν τρελλοῦ.

Τότε ἡ μητέρα ἀγκαλιάζοντας σφιχτότερα τὰ
δύο μου ἀδέρφια, σούρθηκε σιμά του, καί πέρτοντας
στὰ γόνατα τοῦ εἶπε μέσα σὲ σπαραγμὸ καί λα-

χτάρα·

— Λυπήσου ἐτοῦτα... πατέρα; εἶσαι... Δὲν
ἐρταῖς... πιστέψέ με... σοῦ ὀρκίζομαι σὲ δαῦτα...
Λυπήσου μας κἄνε ἐμὰς... Καί μὲνα ποῦ δὲν ἀμάρ-
τησα... Εἶμαι καθάρια ὅπως μὲ πιστεύεις τότες,
ὅπως μ' ἔθελες πάντα... Τί φταίω γὼ ὅταν μοιάζει;..
Τί νὰ κάμω γὼ ὅταν σὺ πέρασε μιὰ τέτοια ἰδέα;..
Λυπήσου τὰ παιδιὰ μας καί μὴ μὰς δυστυχεῖς
μονομιάς...

Σὲ τοῦτα τὰ λόγια ὁ πατέρας μου στάθηκε κον-
τὰ στὴν πόρτα, ἐσήκωσε ψηλὰ τὸ κεφάλι, κοίταξε
ὀλόγυρὰ του, κι' ἀντίνιξε τὰ μαλλιά του τρανάζον-
τας ὅταν ἔτι πίσω πάλι τὸ κεφάλι, καί καρφώνοντας
ἀπάνου στὴν μητέρα μου τὰ μάτια. Ἀπάνου τοῦ
ἦταν κρεμασμένες οἱ ψυχές μας, καί στὰ μάτια τοῦ
ἐπετούσαν τὰ ματια μας. Ἄχνα δὲν ἀκούγοταν
τώρα. Μόνε ἕνας κούφιος λυγμὸς τῆς μαννούλας.

— Θυμᾶσαι τότες, γύρισα βαρύτερος σὲ ἀρμα-
τωσιὰ καί στὸν ἀπάνου κόσμον ἀνίκητος, ἐμούγκρισε
τόρα μολὶς κρατώντας τὴν ἀντάρρα ποῦ κόχλαζε
μέσα του· καί σοῦ φερα στὰ στήθια, ζακολούθησε,
τὴ δόξα. Οὔτε τοῦ Χάρου ἡ δοξομάννα τὸν ὑγιό τῆς
προσδεχόμενῃ παρόμοια ἐχάρηκε ζωὴ. Χαίραμένη
καί τρισαγαπημένη. Δὲν εἶχα παρὰ φλόγα στὴν
ψυχὴ μου, καί σοῦ εἶπα, θές νὰ πιῆς τ' ἀκράτο

αἷμα ποῦ ξανάφτει; Πῆς ἕνα λόγο, νὰ τὸ χύσω σὲ
ἀσημάκουπα νὰ πιῆς. Πῆς ἕνα λόγο νὰ τὴ σκερπί-
σω σὲ σπιθόβολον ἀστέρι γύρω στὴν ψυχὴ σου τὴν
καρδιά μου, νὰ ἐφραθῇς ἀτσαρχα, ὥς ποῦ νὰ σβύ-
σω δίνοντάς σου καί τὴ στερνὴ μου σπῖθα. Ὅ, τι
καλόχω στρατὰ νὰ περάσῃς σοῦ στρώσω, μονάχα
οὔτε τ' ἀγέρι νὰ μὴ γγίξῃ τὰ μαλλιά σου, οὔτε
τ' ἀγέρι, γιὰτὶ ἐγὼ σὲ διαφεντεύω ὥς μὲ τὴν κα-
τουγῇ...

Κι' ἀντηχοῦσε ἡ φωνὴ του στὴ νύχτα τὴν τρο-
μερὴ, καί κατέβαινε στὴν τρομασμένη μας ψυχούλα
ὡς ἂν ξαναμὲνός δίκωπο σπαθί. Καί ξανάμπε πάλι
σὲ λίγο, ὅταν τώρ τὰ μάτια τοῦ μοῦ ὀκνῆκε πῶς
ἐσπῖθιζαν, πῶς ἐλαμνίριζαν.

— Δὲ σὲ λιμπίζουμε, σοῦ εἶπα τότες, τὰ νεῖ-
τα, μὰ σὲ κερνάει ἡ ὄψη μου ὅ, τι στὰ σπλάχνα μου
ἀναβράζει, καί δρᾷ μὲ σὲς φλέβες. Κατέχω ἕνα
κρυφὸ σκοπό, ποῦ ἐσύ, κυρά, τ' ἀπόκρυφα θάκούσης.
Ἄ, δὲν εἶμαι νιός! Καρτέρω με καί ἰδὲς με!

Καί γέλασε πάλι τὸ ἀτέλειωτό του γέλιο, ποῦ
λεγεσ καί τρεμούλιαζε τὸ δῶμα, πῶς ξυπνήσανε οἱ
παπούληδες μας καί μὰς περιγέλαγαν, καί ἐκράζαν
γελώντας μέσα στὴ νύχτα.

Ἡ μητέρα τώρα στὰ λόγια τοῦ ἐτοῦτα ἐμάν-
τευε τὸ χαλασμό ποῦ ἐμηνύσανε, κ' ἔτρεμε ὀλό-